

Venkov

INFORMAČNÍ PERIODIKUM
PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA

Číslo 8 - prosinec 2012

Konference Venkov 2012
Obec Rudka získala titul Oranžová stuha ČR 2012
Česko – polská konference v Olomouckém kraji
Úspěšné projekty Programu rozvoje venkova
Zajímavé aktivity CSV v krajích

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova:
Evropa investuje do venkovských oblastí

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV

Termínový přehled akcí s tematikou rozvoje venkova

Výzva pro příjem žádostí

nové opatření Programu rozvoje venkova

III. 4. 1 Získávání dovedností, animace a provádění

Termín: **Od 6. do 12. února 2013** v rámci 18. kola příjmu žádostí o dotace z PRV

Dne 11. září 2012 schválil ministr zemědělství Petr Bendl Pravidla pro opatření III. 4. 1 Získávání dovedností, animace a provádění.

Jedná se o nové opatření Programu rozvoje venkova. V rámci tohoto opatření budou místní partnerství získávat dovednosti pořádáním informačních a propagačních akcí a vzděláváním svých zaměstnanců, partnerů a členů orgánů. Opatření bude rovněž zaměřeno na tvorbu integrovaných rozvojových strategií formou komunitního plánování a na poradenství a služby spojené s jejich tvorbou.

Místními partnerstvími se rozumí subjekty, které působí na celistvém území s počtem obyvatel od 10 do 100 tisíc a pracují na principu partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a zároveň **nebyly podpořeny v rámci opatření IV. 1. 1 Místní akční skupina.**

Zájemci o toto nové opatření se mohou seznámit se základními podmínkami, tedy definicí příjemce dotace, způsobilými výdaji, samotným systémem podání žádosti o dotaci, povinnými výstupy projektu apod. na internetové adrese: www.eagri.cz

Pro opatření III. 4. 1 se předpokládá jedno kolo příjmu žádostí, a to **od 6. 2. do 12. 2. 2013** v rámci 18. kola příjmu žádostí o dotaci z PRV. Poslední den příjmu žádostí, tj. **úterý 12. února 2013 musí být konečná verze** Žádosti o dotaci, kterou žadatel odeslal prostřednictvím Portálu farmáře, doručena osobně nebo prostřednictvím pošty nebo datovou schránkou na **CP SZIF do 16:30 hodin.**

Tato pravidla nabývají platnosti dnem podpisu ministra zemědělství a účinnosti po schválení 8. modifikace Programového dokumentu PRV Evropskou komisí.

Alokace pro toto opatření představuje 28,4 mil. Kč (částka přepočítána kurzem EUR/CZK = 25,3). Konečná výše závazkovaných prostředků bude upravena o aktuální kurzový přepočet.

Úplné znění Pravidel, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace pro místní partnerství v rámci Programu rozvoje venkova ČR pro období 2007 – 2013, je k dispozici v elektronické podobě na internetové adrese Ministerstva zemědělství www.eagri.cz (subportál Dotace – Program rozvoje venkova – Osa III – Získávání dovedností, animace a provádění) a rovněž na stránkách Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz v sekci Program rozvoje venkova.

Veletrhy

GO – REGIONTOUR 2013

GO – Mezinárodní veletrh průmyslu cestovního ruchu
REGIONTOUR – Mezinárodní veletrh turistických možností v regionech

Místo konání: Výstaviště Brno

Termín konání: **17. až 20. ledna 2013**

Veletrh je významným projektem na podporu domácího cestovního ruchu a pravidelně se jej účastní klíčové subjekty a osoby s rozhodovacími pravomocemi v cestovním ruchu ČR a jednotlivých regionů. V rámci rozsáhlé prezentace jednotlivých krajů budou připraveny expozice řady lokálních projektů z oblasti cestovního ruchu včetně akcí podpořených z Programu rozvoje venkova. Celostátní síť pro venkov se bude společně se svými partnery prezentovat na samostatném stánku.

V rámci veletrhu se bude konat celá řada dalších prezentací, které si kladou za cíl představit návštěvníkům zajímavé aktivity v českých regionech. Jednou z nich bude například Festival krajových specialit a regionálních potravin, kde se mimo jiné představí společnosti zaměřené na vinařskou turistiku a provozování minipivo-
varů na území ČR

Kontakt: www.bvv.cz/go-regiontour/2013

Odborná konference

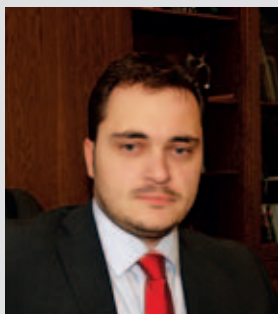
Praktické využití GIS v lesnictví a zemědělství

Místo konání: Novotného lávka v Praze

Termín konání: **21. a 22. února 2013**

Krajina se neustále mění a zájmy v krajině jsou významně rozdílné. Cílem konference je setkání, výměna informací, nápadů a používaných postupů z různých profesních skupin. Tematické okruhy konference jsou tři – **zemědělství** (evidence půdy – LPIS, navádění strojů, krajinné plánování, zdraví půdy, výnosové mapy), **lesnictví** (laserové skenování, identifikace hranic pozemků, lesnické mapování, inventarizace lesa) a **voda** (voda v krajině, protierozní ochrana, extrémní stavy v povodích). Zazní řada odborných přednášek např. „Projekt Národní inventarizace lesů“ od Ing. Radima Adolta, Ph.D. z Ústavu hospodářské úpravy lesů, „Eroze v české krajině a ohrožení vodních nádrží“ od doc. Ing. Josefa Krásky, Ph.D. z Českého vysokého učení technického nebo „Obrazová spektroskopie v hodnocení stavu regenerace lesních porostů po kalamičním napadení lýkožroutem smrkovým“ od doc. Ing. Františka Zemka, Ph.D. z Akademie věd ČR.

Kontakt: www.gislze.cz

Vážení čtenáři,

máte před sebou poslední číslo letošního ročníku dvouměsíčníku VENKOV. Periodika, ve kterém jsme Vám v uplynulém období představili **Program rozvoje venkova (PRV) a aktivity Celostátní sítě pro venkov (Sít)**. Měli jste možnost blíže poznat aktivity významných partnerů Sítě, představili jsme Vám úspěšné žadatele i zajímavé projekty ze všech os PRV a všech regionů ČR. Řada článků byla věnována aktuálním informacím z Ministerstva zemědělství jakožto garanta politiky rozvoje venkova a některá čísla obsahovala příspěvky laděné ke konkrétním aktuálním tématům (příkladem může být tematika komplexních pozemkových úprav, regionálních potravin, mezinárodní spolupráce atd.).

V tomto čísle naleznete mimo jiné příspěvek z konference VENKOV 2012, reportáž z obce Rudka, která získala na celostátní úrovni titul Oranžová stuha ČR roku 2012 v rámci soutěže Vesnice roku, nebo informace o nových materiálech přibližujících úspěšně realizované projekty financované z PRV. Velká část čísla je věnována aktivitám Krajských agentur pro zemědělství a venkov, které pro partnery Sítě a další zájemce regionech připravily celou řadu setkání a exkursí s cílem informovat o příkladech dobré praxe nejen z PRV. Zájemci se budou moci na stránkách seznámit i s dílčími aktuálními informacemi k nově připravovanému programovému období 2014-2020.

Vážené dámy a pánové, rád bych poděkoval za Vaši pozornost, kterou jste našemu periodiku dosud věnovali, a věřím, že i v příštím roce Vám budeme moci nabídnout odborně zaměřené články a reportáže, které Vám přiblíží aktivity ve venkovských regionech České republiky. Zároveň mi dovoluji Vám popřát **hodně pracovních a osobních úspěchů v roce 2013.**

Ing. Pavel Sekáč

Vrchní ředitel

Sekce přímých plateb a rozvoje venkova

2 Kalendárium

Termínový přehled akcí s tematikou rozvoje venkova

3 Editorial

4 Studie aridity

v Jihomoravském kraji

5 Zajímavé propagační materiály

Úspěšné projekty PRV; cyklomapa; publikace Máme rádi brambory

6-7 Obec Rudka získala titul

Oranžová stuha České republiky 2012

8-9 Konference Venkov 2012

se konala v Nových Hradech

10 Revitalizace orlické nádrže

11 Česko-polská konference

LEADER bez hranic 2012

12 Putování po Žďarsku

Setkání partnerů CSV

13 Za úspěšnými projekty

po obou březích Labe

14 LEADER – možnosti po roce 2013

– seminář na Olomoucku

15 Výměna zkušeností

s čerpáním dotací PRV

16 Poznání zemědělských provozů

– exkurze studentů do praxe

17 XXII. Bramborářské dny

v Havlíčkově Brodě

18 Inovace v zemědělství

*– seminář Agrární perspektivy na ČZU
Evropská síť pro venkov
zasedala na Kypru*

19 Grémium pro koncepční otázky

a reformu Společné zemědělské politiky EU

*Festival dokumentárních filmů
Life Sciences Film Festival*

20 PF 2013

Foto na obálce:

*Rudka – obec, která získala titul
Oranžová stuha ČR 2012*

6

8

10

15

18

Odborná analýza

z podnětu Tematické pracovní skupiny SUCHO

V roce 2010 vznikla na území Jihomoravského kraje, v rámci aktivit Celostátní sítě pro venkov, Tematická pracovní skupina (dále jen „TPS SUCHO“). Činnost je zaměřena nejen na riziková území Jihomoravského kraje, ale i na další rizikové oblasti ČR, které jsou postiženy negativními jevy v důsledku měnících se klimatických podmínek.

Odborná regionální konference „Voda v Krajině“ v roce 2010 a celostátní konference „Půda – základ udržitelného rozvoje“ v roce 2011 významně napomohly tomu, že po období, ve kterém se členové TPS SUCHO zaměřovali především na sběr dat, výměnu informací a navazování kontaktů, byly připraveny podmínky pro konkrétní spolupráci se zemědělskými subjekty. Jedním z výstupů konference byla prognóza, že v případě „nicnedělání“ se mohou aridní oblasti rozšířit do dvaceti let až na třetinu území, do 50 let na převážnou část České republiky. A to byl jeden z důvodů, proč TPS SUCHO dala podnět ke zpracování odborné analýzy. V roce 2012 se zpracovala odborná analýza „Možnosti degradace půdy a její ovlivnění změnou klimatu na příkladu aridních oblastí“. Za aridní označujeme suché oblasti, kde výpar převládá nad srážkami. Získané výstupy jsou zařazeny mezi podkladové materiály nezbytné pro stanovení zemědělské a dotační politiky v aridních oblastech z evropských i národních fondů po roce 2013. Generálním dodavatelem analýzy je VÚMOP Praha, v.v.i.; odbornou část, zaměřenou na problematiku klimatu, řešil ČHMÚ, pobočka Brno.

Cílem analýzy bylo zhodnotit přírodní pod-

mínky modelových aridních oblastí (okresy Břeclav a Kladno) se zaměřením na klimatologické ukazatele a degradační faktory půd, definovat hlavní problémy při hospodaření v aridních oblastech a navrhnout jejich řešení. V prvním kroku bylo zpracováno podrobné zhodnocení přírodních podmínek pro jednotlivá katastrální území. Konkrétně se jednalo o mapové vyjádření reliéfu terénu, geologického podloží, půdního pokryvu, retenční vodní kapacity půd a výskytu vysychavých půd. Zmíněna byla také případná přítomnost odvodňovacích a závlahových systémů a potenciální zranitelnost půd rizikovými látkami. Hodnotila se zranitelnost konkrétních půd degradačními faktory (vodní a větrná eroze, utužení a acidifikace půd). Mapové výstupy vznikly na základě dat vrstvy BPEJ (bonitované půdní ekologické jednotky), aktualizované v dubnu 2012. Řešení studie v sobě zahrnuje vybudování účelové sítě klimatologických stanic a zpracování klimatických a agroklimatických podmínek na hodnocených okresech. K pedologickému vyhodnocení modelových lokalit byly využity aktuální i historické údaje dostupné v databázích VÚMOP v.v.i., k ekonomickému vyhodnocení byly dále využity úda-

je o výnosech plodin Českého statistického úřadu a Agrární komory ČR. Sledovány byly výnosy pšenice, ječmene, žita, ovsa, triticales a řepky. Vyhodnocení těchto údajů umožnilo porovnání jednotlivých oblastí mezi sebou i s průměrnými výnosy v celé ČR.

Jedním z cílů analýzy bylo také **navržení opatření, která by omezila negativní dopady sucha na půdní (a přírodní) prostředí** a zejména na konkurenceschopnost a trvalou udržitelnost zemědělských podniků, hospodařících v aridních oblastech. Snahou autorů bylo vytvořit širší seznam opatření a doporučení, a to i s vědomím, že některá mohou být v praxi obtížně realizovatelná (např. zvýšení objemu živočišné výroby).

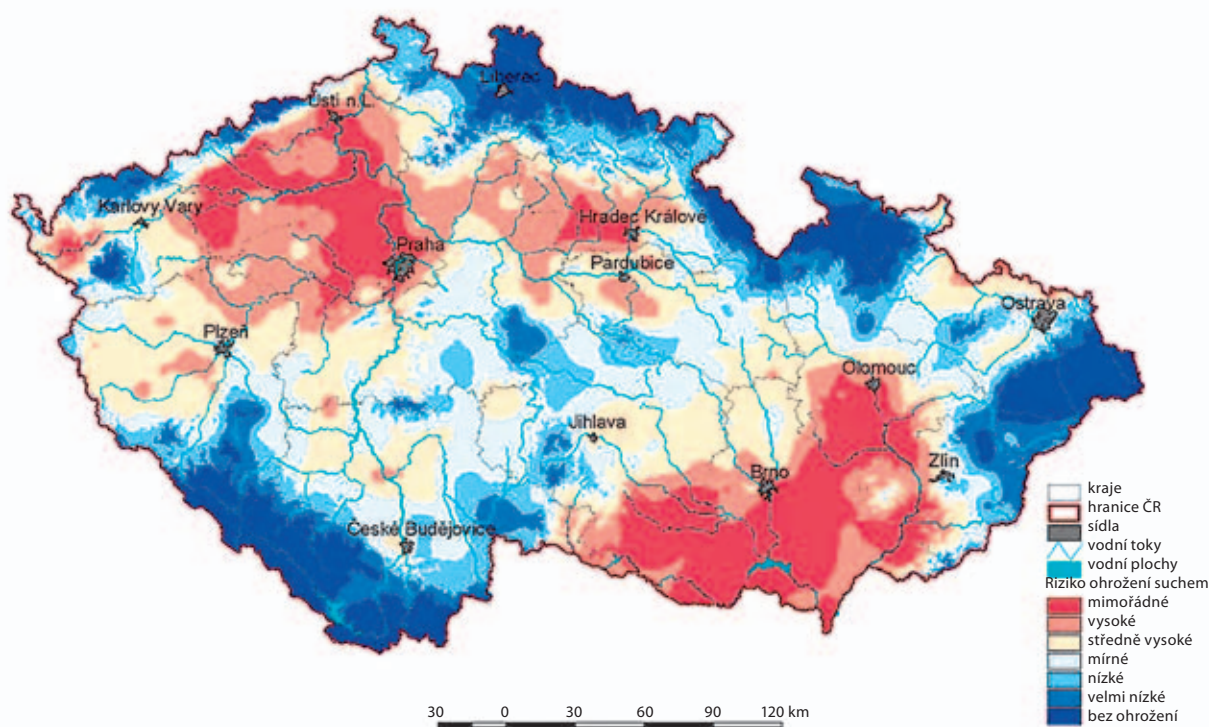
Projekt je významný zejména komplexním hodnocením modelových lokalit z hlediska přírodních charakteristik a zemědělského hospodaření v těchto lokalitách. Projekt je výjimečný ekonomickým vyhodnocením zvýšení nákladů na péči o krajinu a zemědělskou produkci, které je způsobeno nepříznivými klimatickými jevy. Výsledky potvrzují počáteční hypotézu, že vymezení a případná podpora aridních oblastí má v rámci ČR svůj význam. Od listopadu roku 2012 jsou získané výstupy prezentovány a diskutovány v rámci odborných seminářů a setkávání. Zásadní zjištění a doporučení budou zveřejněny na webových stránkách www.eagri.cz.

Ing. Dagmar Adámková

Koordinátor Sítě KAZV Jihomoravský kraj

Zemědělské sucho na území ČR ve vegetačním období

(míra ohrožení na základě analýzy aktuální váhové bilance za období 1961 - 2000, metoda indexů

Úspěšné projekty Programu rozvoje venkova

Nová publikace, kterou vydalo Ministerstvo zemědělství, Odbor Řídící orgán Programu rozvoje venkova, veřejnosti představuje úspěšné projekty realizované ve všech krajích s podporou Programu rozvoje venkova ČR (PRV), což je nástroj pro získání dotací poskytovaných Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Celkový rozpočet fondu je 3,6 mld. EUR. Při implementaci jednotlivých programů rozvoje venkova sehrává významnou úlohu **Celostátní síť pro venkov**, která plní úlohu komunikačního mostu s Evropskou unií a zejména napomáhá sdílení zkušeností a poznatků a jejich předávání směrem k aktérům podílejícím se na rozvoji venkova a zemědělství.

Zaměření programu je směřováno do čtyř základních os, které vymezují hlavní cíle rozvoje venkova. V první ose jde o opatření ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví (čerpá 23 % finančních prostředků). Druhá osa zahrnuje nároková a projektová opatření na zlepšování životního prostředí a krajiny (54 %). Třetí osa řeší opatření na zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a mnohotvárnosti venkovského hospodaření (18 %). Čtvrtá osa prostřednictvím metody LEADER zlepšuje kvalitu života na venkově a posiluje místní řídicí a administrativní schopnosti (5 %).

V současné době je **program v závěrečné fázi** a v České republice jsou spuštěna téměř všechna opatření PRV. Vysoký zájem o realizaci projektů dokladuje skutečnost, že v rámci jednotlivých opatření jsou rozpočty u většiny z nich již vyčerpaný. Úspěšné projekty jsou v publikaci členěny podle krajů a v nich podle jednotlivých os. Projekty jsou inspirativní ukázkou, jak nápaditě, účelně a inovativně venkovské regiony využívají rozdělené prostředky.

Cykloturistická mapa

Návštěvníkům severočeského regionu se velmi líbí nová **Cykloturistická mapa MAS a mikroregionu Labské skály a části MAS Saské Švýcarsko**. Obě Místní akční skupiny a mikroregion Labské skály velmi úzce spolupracují a s podporou Krajské agentury Ústí nad Labem vydaly přehled turistických, cyklistických a jezdeckých tras v regionu. Jedná se o výřez území od Pirny na severu po Ústí nad Labem na jihu, od Krupky na západě po Děčín na východě. Na druhé straně mapy je v českém a německém jazyce text, který stručně představuje Program rozvoje venkova (PRV), Celostátní síť pro venkov, mikroregion i obě Místní akční skupiny. Textová strana mapy obsahuje rovněž přehlednou tabulku, která uvádí úspěšné projekty, podpořené z Programu rozvoje venkova na české i saské straně. Na mapě jsou **místa realizovaných projektů označena a barevně rozlišena podle jednotlivých opatření PRV** (sedm barevných obdélníků pro sedm využitých opatření – viz červený kruh v mapě). Průběh jednotlivých cyklistických stezek má na textové straně také svou grafickou podobu s vyznačením výškového profilu celé trasy. Mapa je v měřítku 1: 65 000 a byla vydána v nákladu 2000 výtisků.

Máme rádi brambory

S podporou Programu rozvoje venkova vydalo Ministerstvo zemědělství, v rámci opatření V.2 Zřízení a provoz Celostátní sítě pro venkov, zajímavou publikaci s názvem „Máme rádi brambory“. Čtenář se z ní dozví, proč jsou brambory zdravé a jak je správně nakupovat i pěstovat. Představeny jsou úspěšné projekty PRV realizované v oblasti bramborářství a je zde uvedeno téměř padesát osvědčených receptů z brambor – od polévek, hlavních jídel, přílohových brambor přes pochutiny až po moučníky.

Brambory patří v naší zemi mezi základní pilíře jídelníčku a bohužel se na ně v poslední době zapomíná. Klesají pěstitelské plochy brambor a v restauracích vidíme tradiční regionální pokrmy z brambor poměrně zřídka. Publikaci zpracoval autorský kolektiv Výzkumného ústavu bramborářského z Havlíčkova Brodu. Zabývá se historií i současností našeho bramborářství, zdůrazňuje význam brambor pro výživu člověka a uvádí členění konzumních brambor podle spotřebitelského užití. Představeny jsou charakteristiky jednotlivých odrůd brambor a drobní pěstitelé-zahradkáři uvítají řadu cenných rad.

Obce, které jsou příkladem fungujícího partnerství mezi místní samosprávou, obyvateli a zemědělským či lesnickým subjektem získávají v soutěži Vesnice roku každoročně Oranžovou stuhu. V letošním roce získala titul Oranžová stuha České republiky 2012 obec Rudka v Jihomoravském kraji. Je to ocenění naprosto zasloužené.

Obec Rudka získala titul

Oranžová stuha České republiky 2012

Obrazek úplně nahoře - bioplynová stanice Zemědělské společnosti. Nahoře - Představitelé obce převzali ocenění při slavnostním vyhlášení v Senátu z rukou vyhlášovatelů - zleva Josef Tabery, ředitel odboru ŘO PRV MZe, Kateřina Kapková, tajemnice Spolku pro obnovu venkova a vedle paní starostky Michal Janěba, náměstek ministra pro místní rozvoj a Dan Jiránek, předseda Svazu měst a obcí

Obec Rudka leží nedaleko Rosic v okrese Brno-venkov (cca 20 km od Brna). Žije zde 350 obyvatel, kteří pracovní příležitosti nacházejí přímo v obci nebo v blízkém okolí. Velká část z nich se svým způsobem věnuje činností spojeným se zemědělstvím. Rudka leží v nadmořské výšce 445 m a rozloha obce je 414 ha. Asi 40 % katastru zabírá orná půda, 30% katastru obce pokrývá lesnatý porost, který je částečně ve vlastnictví obce. Ráz krajiny je typický pro Vysočinu, na jejímž úpatí obec leží. Obec je členem Mikroregionu Domašovsko a Dobrovolného svazku obcí Domašovsko. Hospodaří již několik let na základě vyrovnaného rozpočtu, který pro letošní rok byl schválen ve výši 3 miliony 180 tisíc korun. Jako jedna z mála obcí není Rudka zadlužená a vykazuje přebytek hospodaření přesahující částku ročního rozpočtu.

V Rudce je **sedmičlenné zastupitelstvo v čele s Marií Jirglovou**, která je dlouholetou členkou zastupitelstva, několik let byla na postu místostarostky a od roku 2010 vykonává funkci starostky. A to velmi úspěšně. V loňském roce získala obec Modrou stuhu v krajském kole soutěže Vesnice roku za kvalitu společenského života a v letošním roce k ní přibýlo ocenění Oranžová stuha. Paní starostce jsme položili několik otázek:

• **Čekali jste tak výrazný úspěch v celostátním kole soutěže Vesnice roku a jak ocenění přijali spoluobčané?**

Takový úspěch jsme tedy opravdu nečekali. Přihlásili jsme se do soutěže, abychom ukázali co se v naší obci celý rok dělá. Je toho hodně a všechno vychází z nápadů našich

lidí. Když jsme získali ocenění Oranžová stuha v krajském kole, přáli jsme si, abychom na celostátní úrovni soutěže kraji neudělali ostudu. Ziskem prvního místa se naše přání vyplnilo. Spoluobčané byli nadšení, posílali nám SMS zprávy do Senátu a když jsme se v podvečer vrátili domů, vítali nás chlebem a solí, byly transparenty, plakáty, hudba. Otevřeli jsme šampaňské a besedovali jsme až do noci. Ukápla i nějaká slzička dojetí.

• **V charakteristice obce uvádíte, že každý se zde svým způsobem věnuje zemědělství. Můžete to přiblížit?**

Rudka je malá obec, většina lidí dojíždí za prací, ale každý zde má zahradu nebo pole. Je tady hodně drobných zemědělců, lidé chovají ovečky, králíky, a tak musí mít krmení, trávu, seno. Pěstují se zde brambory, nějaká řepa, trochu obilí. Získali jsme Modrou stuhu za společenský život, ale pospolitost našich lidí se projevuje i při sezónních zemědělských pracích (sena, žně, sklizeň brambor), kdy si rodiny vzájemně pomáhají. Práce tak rychleji utíká a je při tom i zábava. V obci se nachází na třicet traktorů a máme u nás mnoho důchodců, kteří ovládají tradiční zemědělské práce. Sami přišli s nápadem, a tak jsme s využitím historické mlátičky i mláčením pomocí cepů hodnotitelské komisi ukázali, jak vypadal v minulosti průběh žní.

• **Víte již, k čemu použijete finanční prostředky spojené s oceněním obce?**

Máme poměrně nízký rozpočet, ze kterého hradíme provoz mateřské školky, kde je 28 dětí. Přispíváme na provoz školy v Domašově, kam naše děti dochází, podporujeme čin-

Marie Jirglová, starostka obce Rudka

nost spolků, a tak peněz příliš nezbývá. V loňském roce jsme přestavěli budovu obecního úřadu, opravovali se školka a letos dokončujeme kanalizaci obce. V zastupitelstvu budeme dobře zvažovat, jak využijeme finanční prostředky získané za ocenění v soutěži. Uvažujeme, že opravíme místní komunikace, vybudujeme chodníky a okolní zeleň. Počítáme s tím, že zde využijeme i dotaci ze Státního fondu dopravní infrastruktury. Chtěli bychom se podílet i na opravě krajské silnice a snad nové zdroje budou stačit alespoň na část obručníků. Chtěli bychom také vybudovat naučnou stezku k pramenům řeky Bobravky, která pramení v našem katastru.

• **Ocenění jste získali za spolupráci se zemědělskými subjekty v obci. Můžete vaši součinnost s partnery charakterizovat?**

Máme dva hlavní partnery. Rodina Blažkových, která působí přímo v obci, v současnosti obhospodařuje 50 ha. Zabývá se klasickou rostlinnou výrobou a chovají i krávy a prasata. Manželé Blažkovi s obcí úzce spolupracují a vychází v rámci možností vstříc jejím žádostem. Pomáhají při sečení trávy, půjčují techniku, zásobují bramborami mateřskou školku a občané u nich mohou nakoupit jejich domácí produkty. Zlepšení zdejšího životního prostředí a přínos do tvorby krajiny vidí rodina Blažkových jako svůj hlavní úkol do budoucna, stejně jako naše obec.

Největší zemědělský subjekt v okolí je Zemědělská společnost Devět křížů a. s. Domašov. Naše spolupráce je na velmi dobré úrovni. Společnost zajišťuje obci prohrnování a posyp komunikací v zimním období, během celého roku pak provádí odvoz odpadních vod, sečení mezi kolem polních cest, různou dopravu a drobné práce dle požadavků obce. Stavební skupina nám provedla rekonstrukci prostor nového obecního úřadu a v zemědělské společnosti pracuje 12 obyvatel z Rudky.

Ukázka jak se na vsi mlátilo obilí při žních v polovině minulého století.

Nově opravená budova Obecního úřadu a vpravo rybník na návsi v Rudce

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Oranžová stuha 2012

V rámci soutěže Vesnice roku v Programu obnovy venkova se již šestým rokem uděluje ocenění Oranžová stuha obcím, kde příkladně funguje spolupráce s místním zemědělským nebo lesnickým subjektem.

Obce oceněné v krajských kolech a vítěz celostátního kola Oranžové stuhy získává od Ministerstva zemědělství finanční odměnu (600 tis. Kč za vítězství v krajském kole, 800 tis. Kč za vítězství v celostátním kole). Publikace Oranžová stuha 2012 představuje podrobně textem i obrazem všechny oceněné obce. Vedle vítězné vesnice Rudka se zmíníme podrobněji o obci na druhém místě – Petrovích a třetím místě – Sověticích.

Petrovice (Středočeský kraj)

leží v jižní části okresu Příbram v historicky zemědělské oblasti. V obci, která má rozlohu 3901 ha, žije 1330 obyvatel. Hospodaří zde ve vzácné symbióze s obcí celkem 18 zemědělských subjektů. Jedná se prakticky o kompaktní celek, ve kterém je využito vše, co přispívá k rozvoji regionu. Největší zemědělský subjekt, ZD Krásná Hora a. s. – farma Petrovice finančně podporuje rozvoz obědů seniorům, přispívá na opravu místních komunikací, sponzoruje různé společenské akce v obci.

Sovědice (Královéhradecký kraj)

leží v okrese Hradec Králové, nedaleko Hořic a žije zde 210 obyvatel. Obec a její místní část Horní Černůtky úzce spolupracuje se spolky a zemědělci. Zemědělská akciová společnost Mžany podporuje činnost dětí a mládeže, zajišťuje dopravu obyvatel k lékaři, opravy polních cest, prořezávání stromů, sečení příkopů, úklid veřejného prostranství, ale i opravy asfaltových komunikací. V letošním roce Sovědice zasáhly povodně (z padesáti domů bylo 23 vyplaveno). ZAS Mžany, Vitaltech Všečary a soukromý zemědělec Hypius Miloň zapůjčili techniku pro odvoz bahna z obce. Obci tímto ušetřili obrovské peníze. Významnou společnou akcí se zemědělci je pořádání chovatelských dnů na celorepublikové úrovni.

V krajích získaly Oranžovou stuhu následující obce:

- Kučer** (Jihočeský kraj)
- Bolešiny** (Plzeňský kraj)
- Abertamy** (Karlovarský kraj)
- Mnetěž** (Ústecký kraj)
- Všelibice** (Liberecký kraj)
- Bořice** (Pardubický kraj)
- Rozsochatce** (Kraj Vysočina)
- Skalka** (Olomoucký kraj)
- Otice** (Moravskoslezský kraj)
- a Pitín** (Zlínský kraj).

Konference Venkov 2012

se konala v Nových Hradech

Ve dnech 1.-3. října 2012 proběhla s podtitulem „Venkov na hranici“ konference Venkov 2012. Místem konání bylo jihočeské městečko Nové Hradky, nedaleko rakouských hranic. V rámci připraveného programu měli účastníci možnost zavítat na zkušenou i do sousedního Rakouska, ale symbolickou hranici v rámci konference tvořilo rozmezí mezi stávajícím a připravovaným plánovacím obdobím Evropské unie.

Konferenci tradičně organizuje ve spolupráci s partnery Ministerstvo zemědělství a Celostátní síť pro venkov. Stejně jako v minulých ročnících i letos akci organizačně zajistili zástupci z krajské organizace Spolku pro obnovu venkova ČR a krajského sdružení Národní sítě Místních akčních skupin. Po konferenci v Holešově (2009), Lázních Běláhoř (2010) a Sedlčanech (2011) připravily jihočeské MAS a SPOV Jihočeského kraje bohatý třídní program pro více než tři stovky účastníků.

Při úvodním jednání v plénu zazněla vedle zdravic hostitelů a organizátorů prezentace Spolku pro obnovu venkova a Národní sítě MAS. Pro hodnocení podpory venkova byla důležitá zejména vystoupení zástupců tří hlavních resortů, které v nastávajícím období ovlivní rozvoj na venkově.

Lépe cílit projekty

Stávající a budoucí podporu venkova z Ministerstva zemědělství prezentoval vrchní ředitel Pavel Sekáč, který uvedl, že rozpočet Programu rozvoje venkova ve stávajícím programovacím období je z 80 % závazně smluvně potvrzen a více než 60 % rozpočtu je již proplaceno (celkem 66,072 mld. Kč k 30. 6. 2012). Uvedl, že nedostatkem současného období je neúměrnost vytyčených cílů a jejich nepřesné naplňování. Proto v nastávajícím období, kdy bude k dispozici nižší rozpočet, bude nutné lépe cílit nové projekty. Koncentrace a sjednocení činnosti našich místních akčních skupin je úspěchem v Evropě a důležitým cílem bude udržet jednotu názorů na MAS i v budoucnosti. Podporou by mělo být i na jaro 2013 připravované nové opatření v Programu rozvoje venkova III. 4. 1 Získávání dovedností, animace a provádění, které je určeno pro dosud nepodpořená a nově vzniklá místní partnerství.

Nový rámec pro II. pilíř Společné zemědělské politiky – rozvoj venkova dává možnost průřezového využití komunitně vedeného místního rozvoje formou metody LEADER na základě nových prvků strategického plánování (Společný strategický rámec, Partnerská smlouva – viz schéma). Národní alokace pro financování rozvoje venkova z Evropského ze-

mědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) nejsou dosud stanoveny a měly by vycházet z objektivních kritérií a z výše rozpočtu pro stávající období. Spolufinancování z rozpočtu České republiky bude pro většinu regionů v poměru 85:15, u vybraných opatření 90:10 (vzdělávání, seskupení producentů) a inovativní projekty dostanou 100 % podpory. Systém os a souvisejících opatření, která jim náleží, bude nahrazen systémem šesti priorit a nabídkou opatření, přičemž každé opatření může přispívat k cílům několika priorit. V zásadě bude možné využít všechny typy podpor zavedených v rámci stávajících opatření, nová opatření jsou jen sloučená a jinak strukturovaná. Nabídka opatření je obdobná jako ve stávajícím období. Metodu LEADER bude možné využít i v ostatních evropských fondech.

V současné době probíhá příprava programového dokumentu. Je nutné dopracovat podkladové analýzy, definovat základní strukturu nového programu a (zejména pokud jde o výběr opatření) připravit podklady pro Partnerskou smlouvu a intenzivně komunikovat s institucemi Evropské unie.

Nový rámec pro II. pilíř SZP – rozvoj venkova

Z celé řady exkurzí přinášíme snímek z návštěvy sklárny v Nagelbergu (Workshop B)

Jak na komunitní workshopy prakticky předvedly představitelky místní akční skupiny PLANED z Walesu

Soustředit se na efektivitu

Pohled Ministerstva pro místní rozvoj na rozvoj venkova představil ve svém vystoupení **vrchní ředitel Jiří Vačkář**. Zdůraznil pozitivní vliv soustřežení Vesnice roku a konstatoval, že pro potřeby venkova se v nastávajícím období očekává snížení prostředků přibližně na úroveň 550 mld. Kč (nyní cca 700 mld. Kč). Potvrdil závěr, že bude nutné zúžit cíle a soustředit se na efektivní projekty. K tomu bude nutné řešit hierarchii obcí, přičemž města nad 50 tisíc obyvatel budou pracovat na základě Integrovaných programů rozvoje, speciální programy budou pro města od 20 do 50 tisíc obyvatel a všechny **ostatní obce by měly pracovat prostřednictvím metody LEADER**. Důležité bude, aby Program obnovy venkova v krajích byl zachován ve stávajícím rozsahu. Počet operačních programů se zásadně omezí a předpokládá se, že implementační agenturou pro Integrovaný operační program bude Centrum pro regionální rozvoj ČR.

Jednotkové náklady

Přípravu programu Evropského sociálního fondu (ESF) na období 2014 – 2020 prezentoval z pohledu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) **ředitel odboru Vladimír Kváča**. Ministerstvo pracuje na přípravě prioritních os v kompetenci resortu. Nově bude možnost, aby rozvoj vedený komunitami byl financován ze všech fondů včetně ESF. Všechny projekty podpořené ESF musí mít pozitivní vliv na jednu ze tří následujících oblastí – zvýšení zaměstnanosti a podporu pracovní mobility, investici do vzdělávání, znalostí a celoživotního učení a nebo podporu sociálního začleňování a boj proti chudobě. Ve venkovském prostoru by aktivity podpořené ESF budou muset být spíše doplňkové. MPSV vidí jako vhodný způsob **financování ESF projektů místních akčních skupin prostřednictvím standardní stupnice jednotkových nákladů**, kdy výše dotace je dána předem stanovenou jednotkovou cenou, která se násobí dosaženým počtem jednotek. Zůstane zachováno hrazení nepřímých nákladů paušálně, jak se osvědčilo ve stávajícím období. Jednorázové podpory budou využity jen u malých projektů. Ministerstvo usiluje o zjednodušení vykazování nákladů pro ESF včetně veškeré výměny dokumentů mezi příjemci a implementační strukturou elektronickou cestou.

Práce ve skupinách

Účastníci konference v odpolední části prvního dne setkání pracovali v pěti tematických workshopech, které pokračovaly následující den odbornými exkurzemi.

Workshop A – Příroda a krajina ve venkovském prostoru se věnoval problematice zemědělství, potravinové bezpečnosti, udržitelnému rozvoji a pozemkovým úpravám. Účastníci v rámci exkurze navštívili v Rakousku zpracovatelské a odbytové družstvo Waldland a na české straně ekofarmu Bemargo, a. s., která se zabývá biodynamickým zemědělstvím. Ze závěrečných doporučení workshopu je nejvýznamnější požadavek, aby na venkově byly vytvořeny podmínky pro zpracování produktů přímo v daném místě.

Workshop B – Kulturní dědictví na venkově se zaměřil na hmotné i nehmotné dědictví, jeho udržení a využití pro rozvoj obce a cestovní ruch, na spolupráci s církvemi při rozvoji venkova. Při exkurzi navštívili zájemci Koželužnu a historickou kovárnu v Nových Hradech a na rakouské straně viděli v Nagelbergu sklárnu a sklářské muzeum. Jako nutné opatření bylo mj. navrženo zavedení finančních nástrojů pro opravy hmotných památek na venkově. Závěrečné motto workshopu je: „V hlavní roli: lidé.“

Workshop C – probíhal pod názvem **Lidské zdroje na venkově – zaměstnanost a přístup k celoživotnímu vzdělávání jako nástroj budování místní identity**. Na exkurzi se účastníci mj. seznámili s virtuální univerzitou třetího věku a aktivitami místní venkovské školy v Horní Stropnici. Měli možnost si prohlédnout mateřskou školu v obci Haarbach v Rakousku – tato vesnice získala titul obce přátelské rodině. Pro budoucnost navrhuje účastníci workshopu řadu opatření, zdůrazňují však nutnost využít zbývajících výzvy pro konkrétní projekty v nejbližší době.

Workshop D nesl označení **Komunitní život na venkově, spolupráce spolků uvnitř i vně obce, tradice na venkově**. Účastníci workshopu zdůraznili že jedna ze základních priorit rozvoje venkova je udržení školy v obci za každou cenu. V rámci exkurze navštívili obce Sv. Ján nad Malší a Borovany, kde viděli např. chráněnou dílnu Nazaret, Klub tradic a Mateřské centrum a folklórní soubor Malý Furiant. Závěry z workshopu D je možno shrnout do jedné věty: „Lidé musí mít na venkově to základní – zaměstnání, bydlení a pocit bezpečí.“

Workshop E – Podnikání na venkově – se zaměřil na podporu drobných a začínajících podnikatelů, prodej ze dvora, na regionální produkty, vědu a výzkum. Účastníci navštívili špičkové pracoviště Mikrobiologického ústavu v Třeboni a v Rakousku závod na výrobu obuvi ve Schremsu. Prohlédli si také Hotel u Žofínského pralesa, který vznikl v areálu bývalé pohraniční rotý. Zajímavým příspěvkem byla prezentace výzkumu provedeného družstevní organizací COOP. Ten ukazuje, že maloobchodní prodejny v obcích pod 500 obyvatel přestávají být rentabilní. V závěrech se konstatuje, že nejužitečnější jsou dotace do inovací a na podporu začínajících podnikatelů.

Závěry konference

Schválené závěry vychází z motto: „*Cílem rozvoje komunitního života na venkově jsou spokojení obyvatelé.*“ Venkov na hranici programových období je již zkušený, připravený a schopný nabídnout vytvořené personální, technické i administrátorské kapacity. Zároveň si je vědom problémů, které ohrožují stabilitu a jeho další rozvoj. Místní akční skupiny a další subjekty na venkově vnímají vlastní potenciál pro využití příležitostí, které přinese nové programové období. Vyzývají proto vládu České republiky, aby tento potenciál využila ve prospěch rozvoje venkovského prostoru a jeho obyvatel.

Plné znění závěrů konference a všechny zásadní vystoupení naleznete na adrese: www.nsmascr.cz

Konference „Revitalizace orlické nádrže“

V říjnu letošního roku proběhla v Písku konference na téma revitalizace Vodní nádrže Orlík. V posledních letech má voda tohoto vodního díla velmi zhoršenou kvalitu, což má dalekosáhlé dopady pro obyvatele v jejím okolí. O tom, že je tento negativní stav závažným problémem svědčí fakt, že se setkání na toto téma konalo v letošním roce již po šesté.

Program konference vycházel z předchozích setkání. V úvodní části byly představeny aktivity zaměřené na zkoumání příčin a dopadů nevyhovujícího stavu vody v nádrži a byly předneseny základní informace o zpracování projektového záměru na studii, která je zaměřena na zkoumání možnosti **odstranění základní příčiny této negativní situace – přebytku fosforu ve vodě**. Přebytek tohoto prvku ve vodě totiž přispívá k masivnímu nárůstu sinic v orlické nádrži v průběhu letní turistické sezóny a ve svém konečném důsledku znemožňuje aktivity širokému spektru podnikatelů v dané oblasti. Bylo zdůrazněno, že tento problém není jen záležitostí obyvatel žijících v těsném sousedství vodní nádrže, ale že je třeba přistoupit k řešení problému na rozsáhlém území, ze kterého se díky vodním tokům, jež končí svoji pout' ve vodách této přehrady, zhoršuje bilance fosforu ve vlastní přehradě.

Bodové zdroje znečištění a rybníkářství

V dalších blocích konference byly představeny příspěvky, které nejenom analyzovaly pravděpodobné příčiny špatného stavu vody, ale zároveň naznačovaly možné cesty k řešení problému a ukazovaly vhodné příklady z praxe. Jedním ze základních úkolů k řešení je **odstranění bodových zdrojů znečištění**. Předpokladem pro splnění tohoto požadavku je zajištění čištění odpadních vod v oblasti všech toků, jejichž vody končí v orlické nádrži a problém se týká především malých obcí do 500 obyvatel. Účastníci konference měli možnost se seznámit s příspěvkem, které byly zaměřeny na podmínky povolování čističek odpadních vod, možnosti zajištění dotací a projektů na tyto čističky a byly představeny zajímavé příklady netradičních způsobů čištění odpadních vod v zahraničí. Další blok byl zaměřen na otázky **správného přístupu k fungování rybníků** a rybníkářství jako takového. Ukazuje se, že při nedodržování optimálních postupů fungování v těchto oblastech se rybníky (a především ty, které jsou určeny pro chov ryb) mohou stát významným zdrojem problematického fosforu pro orlickou nádrž.

Zemědělství a údržba krajiny

Poslední oblast, kterou nelze při zajišťování nápravy kritické kvality vody v orlické přehradě přehlédnout, je oblast **zemědělství a zabezpečení správných postupů při údržbě krajiny** v dotčeném území (jedná se de facto o území tří krajů).

V tomto bloku zazněl příspěvek Ing. I. Landy, ředitele Odboru environmentálních podpor Programu rozvoje venkova (PRV) na téma „**Agroenvironmentální opatření v PRV pro zlepšení jakosti povrchových**

a podzemních vod“, který vedle dosavadních opatření realizovaných v rámci osy II PRV, uvedl, že ochrana půdy a vod bude závažným tématem i v příštím programovém období let 2014–2020.

Příspěvek Ing. P. Lázňovského, ředitele pozemkového úřadu z Kutného Hory, představil účastníkům konference zajímavé **příklady komplexních pozemkových úprav**, které v místě realizace přispěly k zlepšení vodní bilance v krajině a zabránily nežádoucímu smyvu půdy nebo aplikovaných hnojiv do vodních toků.

Důraz na dodržování správných agrotechnických postupů v hospodářské praxi kladl ve svém vystoupení i ředitel Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy Ing. J. Hladík. Představil **základní principy GAEC, které musí subjekty hospodařící na půdě dodržovat** a jež také mohou v konečném dopadu přispět k zlepšení kvality povrchových i spodních vod, a to nejenom těch, které končí v orlické nádrži.

Výměna názorů podporuje změnu

Jednání konference se zúčastnili zástupci státní správy i samosprávy, zemědělci i nezemědělské podnikatelé, pracovníci z různých odborných institucí i neziskových organizací. Příspěvky často obsahovaly velice **konkrétní fakta či výstupy z odborných výzkumů**, a tak v průběhu jednotlivých bloků zazněly desítky otázek a žádostí o vysvětlení přednesených skutečností.

Konání konference bylo podpořeno z prostředků Celostátní sítě pro venkov. Zpětné vazby od účastníků velmi kladně hodnotily, že tato podpora umožnila setkání a výměnu názorů všem důležitým aktérům, kteří se zabývají možností rozvoje a ochrany území v oblasti vodního díla Orlík. Zajímavé postupy a projekty, které přispějí ke zlepšení situace v oblasti orlické přehrady, by bylo vhodné dále zveřejňovat a propagovat, protože **nekvalitní voda trápí mnohá vodní díla na území České republiky**.

Ing. Jana Bačková,
Ministerstvo zemědělství

Česko-polská konference

v Olomouckém kraji

Úspěšné národní a mezinárodní projekty spolupráce byly představeny v rámci konference Leader bez hranic 2012. Konference se konala 22.-23.11 2012 na Jesenícku v obci Rejvív a zúčastnili se jí zejména zástupci českých a polských místních akčních skupin. Ti představili inspirativní projekty svých organizací a vzájemně diskutovali o dalších možnostech a příležitostech pro navázání užší spolupráce.

Dopolední program prvního dne jednání byl zahájen krátkými zdravicemi významných hostů a zástupců z Polské i České republiky – za Ministerstvo zemědělství ČR účastníky pozdravila paní Zuzana Dvořáková, za polské sítě MAS promluvil pan Janusz Bartczak a za Národní síť MAS ČR vystoupil pan František Winter. Poté se až do pozdních odpoledních hodin střídali jednotliví přednášející se svými pečlivě připravenými prezentacemi a je nutno říci, že v rámci příspěvků zazněla celá řada zajímavých námětů, nápadů a informací. Veškeré dostupné prezentace jsou k dispozici na webových stránkách www.nsmacr.cz, takže v tomto příspěvku jsou zmíněny jen některé zajímavé detaily.

Překvapivým faktem bylo sdělení, že ač je české i polské území velmi významně pokryto dobře fungujícími místními akčními skupinami, tak jsou zatím úspěšně realizovány (podpořeny z opatření IV.2.1. Programu rozvoje venkova) **v oblasti česko-polské spolupráce pouze 4 projekty**, zatímco s Finskem české MAS realizovaly 10 projektů, s Lotyšskem, Litvou a Německem je to po 5 projektech a se Slovenskem je to dokonce 29 projek-

tů. I proto bylo velkým přáním organizátorů, aby konference přispěla ke změně tohoto stavu a výsledkem setkání byly náměty na nové projekty mezi českými a polskými partnery. Mezi projekty, které byly realizovány s polskými partnery v rámci osy IV. LEADER, patří například projekt „Moravsko-polské cesty tradic a poznání“ nebo „Venkov má co nabídnout“. Zajímavou aktivitou je také elektronický turistický průvodce s mapovými podklady, které je možno stáhnout do mobilního telefonu (spolufinancován z OP příhraniční spolupráce ČR-PL 2007-2013 v rámci Fondu Mikroprojektů Euroregionu Silesia). Uživatel se prostřednictvím této aplikace dostane na známá i méně známá místa v regionu a k navštíveným lokalitám získá velké množství doplňujících informací. Polsko – řecký projekt mezinárodní spolupráce zaměřený na oblast včelařství naopak ukázal, že řešená témata mohou být opravdu různorodá.

Tématem, které nabízí velký potenciál pro další spolupráci, je **oblast podpory regionálních produktů a výrobků**. Byl představen například meziregionální projekt 6 polských partnerů s názvem „Chutě spojují regiony –

festival chutí“ či mezinárodní česko-slovenský projekt „Regionální značka, cesta k podpoře místních produktů“. Velká pozornost přítomných byla věnována příspěvku Z. Dvořákové, který přinesl informace o aktuálním stavu přípravy Programu rozvoje venkova pro nové programové období. Aktuální informace z Evropské asociace pro rozvoj venkova (ELARD) připravil pro účastníky konference pan Petri Rinne z Finska, prezident ELARD. Druhý den byl věnován diskusím v rámci workshopů. Účastníkům byly nabídnuty 3 tematické okruhy: A/ Přírodní hodnoty území; B/ Podnikání, zaměstnanost, nová pracovní místa na venkově; C/ Historické hodnoty a tradice. Tato témata byla diskutována z úhlu pohledu možnosti navázání užší spolupráce mezi českými a polskými partnery (vhodná konkrétní témata, možnosti, omezení atd.) a výstupy jsou také k dispozici na výše uvedených webových stránkách.

Po oba dny probíhala i celá řada neformálních jednání mezi českými a polskými účastníky a tak je možné si jen přát, **aby blízká budoucnost přinesla řadu nových, pro zúčastněné regiony přínosných, projektů**.

Studenti poznávají projekty

podpořené z Programu rozvoje venkova

„Cesta za poznáním zemědělských provozů“ byl název exkurze, kterou spojili s výměnou zkušeností s úspěšnými žadateli studenti České zemědělské akademie. Akce se konala pod záštitou Celostátní sítě pro venkov (CSV).

Exkurze se uskutečnila 11. října 2012 ve spolupráci školy a Krajské agentury pro zemědělství a venkov Kraj Vysočina. Mladým lidem studujícím na zemědělské akademii se tak názorným způsobem představily **realizované projekty, převážně dotované z Programu rozvoje venkova (PRV)**. Celá akce byla i dobrou ukázkou spolupráce partnerů Sítě v regionu, neboť Česká zemědělská akademie i všechny navštívené zemědělské podniky se na práci CSV na Vysočině aktivně podílejí. Účelem bylo poznat zemědělské provozy, zaměřené na živočišnou a rostlinnou výrobu. Studenti si v praxi ověřili teoretické poznatky a poznali různé technologie.

První zastávkou bylo **zemědělské družstvo**

„**Vysočina**“ **Želiv**. Prohlídka začala na mléčné farmě, kde se chová plemeno Holštýn a Red-holštýn a po dostavbě stájí zde bude 950 kusů dojnic s průměrnou dojivostí 11 000 kg mléka za laktaci. S podporou PRV družstvo realizovalo projekty zacílené na odchovnu skotu a silážní žlaby v oblasti Želiv a Komorovice, dotační prostředky byly využity i na nákup strojů. Studenti viděli rovněž bramborárnu a posklizňovou linku obilí.

Další zastávka byla v Samšíně, kde se nachází produkční mléčná farma **zemědělského družstva Velká Chýška**. Navštívená stáj byla vystavěna rovněž za přispění prostředků PRV, v rámci projektu „Dostavba mléčné farmy“. Stavba je moderní objekt, dobře větraný

s kruhovou dojírnou pro 24 dojnic a s jímkami na kejdu. Studenti si dále prohlédli také bramborárnu, kde se brambory skladují v 900 kg bednách. Poslední zastávkou byla společnost **Selekta Pacov, a.s.** Zdejší mléčná farma s kapacitou 270 ks dojnic využívá k získávání mléka dojící roboty Lely Astronaut. Farma se neustále rozšiřuje a modernizuje, z Programu rozvoje venkova se realizoval projekt „Stavební úpravy stáje a dojícího robota“ v rámci opatření I.1.1 Modernizace zemědělského podniku. V podnikové šlechtitelské stanici **Hrádek** účastníci viděli skleníky, kde se šlechtí nové odrůdy brambor.

Kruhová dojirna v ZD Velká Chýška

„Putování po Žďársku“

- setkání partnerů Celostátní sítě pro venkov

Ve dnech 20. a 21. září 2012 se uskutečnila exkurze a setkání partnerů Celostátní sítě pro venkov z Kraje Vysočina, které připravila Krajská agentura pro zemědělství a venkov (KAZV) Jihlava, pod názvem „Putování po Žďársku.“

Na program byla prezentace úspěšných projektů, které byly v okrese Žďár nad Sázavou podpořeny z prostředků Programu rozvoje venkova, ale i z Regionálního operačního programu a navazujících podpůrných programů, zaměřených na rozvoj zemědělství a venkova. Organizátoři při přípravě akce vycházeli z iniciativy jednotlivých partnerů Celostátní sítě pro venkov (CSV) v kraji, neboť KAZV si byla vědoma, že bez jejich aktivity podobná setkání nepřináší očekávaný užitek.

Specifika žďárského okresu

Okres Žďár nad Sázavou si uchoval jako jeden z mála v České republice významný podíl zemědělské činnosti. V okrese je evidováno 19 484 půdních bloků o výměře přes 75 tisíc hektarů. Z toho činí 69% orná půda a trvalé travní porosty 31%. V režimu ekologického hospodaření a přechodného období je zařazeno 10% celkově obhospodařované půdy. Agentura pro zemědělství a venkov **administrovala v okrese v letošním roce 807 Jednotných žádostí**, z toho téměř 500 žádostí je s opatřením oblasti méně příznivé pro zemědělství (LFA – Less-favoured areas). Podobný počet má i některý z programů agroenvironmentálních opatření (AEO). V okrese ročně cca 30 žadatelů zalesňuje a více než 250 jich žádá o péči a náhradu. Za rok 2011 se administrovalo 137 žádostí z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF) na program Investice – zemědělec a 140 žádostí na pojištění.

Na okrese se chová více než 20 tisíc krav a každý druhý rok se pořádá **celostátní výstava Červenostakatého skotu v Radešínské Svratce**, kde má pravidelně stánek KAZV, AZV a kraj Vysočina zaměřený na informování návštěvníků k dotačním pravidlům a aktivitám CSV kraje Vysočina. Na území okresu funguje společný podnik na odchov a výkrm prasat Agrofarm s kapacitou 4 400 prasníc a cca 55 tisíc prasat, dále jako asi jediný v ČR teletník Rožná. Ve spolupráci chovatelů Červenostakatého skotu s partnery z Rakouska a Bavorska vznikla společnost Impuls, která provozuje inseminační stanici a odchovnu plemenných býků v Bohdalci, vyváží zástavový skot a buduje zařízení na odvěšení a zrání jatečného hovězího masa v Pikárci. V obci Olešná je vybudováno sběrné středisko pro export zástavového a jatečného skotu pro celou Moravu.

Hospodaření v chráněné oblasti V roce 1970 byla na části okresu vyhlášena **Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy**, která zaujímá cca 19 tisíc ha zemědělsky obhospodařované půdy a především lesy v severní části okresu. Na území okresu jsou tři vodárenské nádrže a to Vír, který zásobuje

Informační centrum v obci Křižánky

buje především oblast Brněnska a část Žďárska, Mostiště odkud je zásobována část Třebíčska a zbytek Žďárska a nádrž Staviště je v současnosti mimo provoz jako rezervní zdroj. Všechny tyto režimy přinášejí zemědělcům větší či menší komplikace v hospodaření bez jakékoliv náhrady za přikázaný režim. Účastníci exkurze se seznámili s novou naučnou stezkou, jejíž výstavba byla podpořena z fondů EU. Je zaměřena na zachování podmáčených luk a cenných společenstev rostlin a živočichů na těchto lokalitách.

V areálu velkokapacitního kravína Slavkovice seznámil předseda **ZD Nové Město na Moravě** účastníky s podnikem hospodařícím na více než 4 tisíci hektarech zemědělské půdy v nadmořské výšce nad 600 m, přičemž polovina výměry je v CHKO Žďárské vrchy. Podnik provozuje bioplynovou stanici s kapacitou 537 kW, chová 1 800 VDJ (velkých dobytčích jednotek) skotu, z toho 940 krav. Mléko dodává do mlékárny Příbyslav za cenu těsně nad 7 Kč za litr, což je při cenách krmného obilí 4 800 až 5 100 Kč za tunu zoufale málo. Hospodářské provozy ve dvou střediscích byly zmodernizovány s podporou PRV, opatření I.1.1 Modernizace zemědělských produktů. Rovněž projekt „Modernizace příjmu a klimatické bramborárny Petrovice“ byl podpořen z Programu rozvoje venkova.

Úspěšné aktivity obcí

Po návštěvě zemědělského podniku se účastníci přesunuli do obce **Křižánky, která získala titul Vesnice roku kraje Vysočina 2012** a v rámci republiky se umístila na třetím místě. Přestože se obec potýká s mnoha problémy (roztroušená zástavba, převaha chatařů a chalupářů, většina nemovitostí je památkově chráněna, minimum pracovních příležitostí, v zimě problém udržení sjízdnosti komunikací atd.), podařilo se místní občané zaktivizovat. Podle jimi vybraných priorit postupně budují zázemí v obci, rozvíjí spolkovou činnost, úspěšně žádají o granty. Obec se 495 obyvateli a nízkou daňovou výtežností dokázala zrealizovat řadu akcí, další plánuje a pomáhá i okolním obcím se zpracováním projektů. Poslední zastávkou dle programu byla **obec Škrdlovice, která má ve svém katastru největší vysočanský rybník Velké Dářko** o výměře přes 200 ha v nadmořské výšce nad 600 m. Obec je součástí MAS Havlíčkův kraj a mj. řeší problémy s velkým počtem rekreačních chat. V poslední době vybudovala se státní dotací kanalizaci a čistírnu odpadních vod, v současné době zbývá dokončit opravu komunikací.

V závěru akce účastníci zhodnotili připravený program a průběh exkurze pozitivně, protože jim byla touto akcí nabídnuta možnost seznámit se se zajímavými realizovanými projekty a vyměnit si zkušenosti s realizátory těchto projektů. V průběhu setkání měli účastníci také možnost sdílet organizátorům akce své názory na dosavadní činnost CSV a předat jim náměty a tipy na aktivity pro rok 2013.

Budova bramborárny v Petrovčích

Za úspěšnými projekty

po obou březích Labe na Děčínsku a Ústecku

Exkurzi v rámci Celostátní sítě pro venkov s názvem „Za úspěšnými projekty čerpanými z Programu rozvoje venkova a ostatních dotačních titulů na Děčínsku a Ústecku“ připravila Krajská agentura Ústí nad Labem

Dvoudenní exkurze probíhala nejprve na pravém a druhý den na levém břehu řeky Labe a zasáhla do území okresů Děčín a Ústí nad Labem.

Na pravém břehu Labe

Zcela zaplněný autobus s účastníky nejprve zavítal do **Jedlky, místní části obce Malá Veleň** (Děčínsko), kde viděli kompletně opravený kostel sv. Anny, jehož rekonstrukce probíhala v letech 2008 až 2012 s podporou Programu rozvoje venkova v rámci opatření IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie. Krásný kostel je ve správě farnosti v Srbské Kamenici a o jeho opravu se velkou měrou zasloužil správce farnosti Mgr. Marcel Hrubý a místní občanské sdružení „Kulturně-historické sdružení Malé Veleně, Jedlky a Soutěsky“. Projekt „Celková rekonstrukce kostela sv. Anny v Jedlce v obci Malá Veleň“ byl dokončen v září 2012. Dotace z PRV je vyčíslena na 7,5 mil. Kč, celkové náklady byly vyšší než 11 mil. Kč.

Poté se účastníci exkurze přesunuli **do Merboltic na ekologickou kozí farmu**, přesněji „Hospodářství Pod Strážným vrchem“ manželů Šancových. Mladí manželé se třemi dětmi a jedním stálým pracovníkem udržují sami v chodu velké zemědělské hospodářství, kam patří dva podstávkové domy, velká stodola a výmínek (celý komplex je památkově chráněn). K tomu patří louky a pastviny. Šancovi začali v roce 2004 s jedním kozlíkem a jednou kozou. Postupně se jim ale podařilo vytvořit základní stádo, které dnes čítá 25 koz, jednoho kozla a každý rok velký počet kůzlat.

Paní Jindra Šancová získala z **Programu rozvoje venkova dvakrát podporu**. Na projekt „Modernizace dojírny, prostor pro skladování krmiv a vnitřní dispozice chléva“ získala dotaci 207 000 Kč a na projekt „Výstavba faremní sýrárny“ využila dotaci 1 100 000 Kč. Šancovi se věnují výrobě čerstvých sýrů ve variantě přírodní nebo s bylinkami.

Poslední zastávkou prvního dne exkurze byla obec **Zubrnice**. Starosta obce Tomáš Pernekr uvedl, že do Programu rozvoje venkova podala obec neúspěšnou žádost na úpravu návsi – ploch, chodníků, opravu komunikace plus informační systém (nedostatek financí). Obec však postupně dokázala realizovat dílčí záměry původního projektu postupně z dotací Ústeckého kraje a z podpory regionálních projektů MMR. Provedla se oprava asfaltové plochy na návsi a vydláždění kolem historické studny naproti skanzenu. Dále byly vybudovány nové chodníky, informační tabule a nová obecní komunikace.

Na levém břehu Labe

Druhý den byla exkurze zahájena návštěvou kostela sv. Prokopa v Javorech (místní část obce Malšovice). **Obec Malšovice** úspěšně realizovala rekonstrukci vnější části kostela nazvanou „Oživení kostela Sv. Prokopa v Javorech“. Výše dotace z PRV činila 900 000 Kč (opatření III.2.1). Obsahem projektu byla rekonstrukce vnější fasády, repase a osazení oken a dveří, rekonstrukce střechy sakristie a provedení ochranných opatření proti napadení dřevomorkou.

Druhá zastávka byla **na ranči v Lučním Chvojně**, dnes už Fox Riders ranch. Zadelem o dotaci byl Ranch Desperados, dva úspěšné projekty se týkaly vybudování naučných stezek. První stezka má název „Objevte krásy a historii Českého středohoří – fauna a flóra“ a druhá „Objevte krásy a historii Českého středohoří – naučná stezka pro všechny“. Dotace na obě naučné stezky dosáhla výše 1 700 000 Kč. Stezky vedou malebnou krajinou Českého středohoří z Lučního Chvojna do Čermné. Na ranči je také jízďárna a ustájení koní.

Ing. Ivana Mrázová z KAZV Ústí nad Labem informuje o aktivitách Celostátní sítě pro venkov v Hotelu Hřebenová bouda

Prohlídka ranče v Lučním Chvojně

Exkurze pokračovala **do obce Sněžník** (místní část města Jílové), do Hotelu Hřebenová bouda. Podnikatelka paní Medunová úspěšně realizovala projekt s názvem „Nákup vybavení malokapacitního ubytovacího zařízení“. Na vlastní náklady vybudovali s manželem v 1. a 2. patře hotelu celkem devět pokojů s 23 lůžky. Na realizaci školící místnosti získali dotaci ve výši 156 583 korun. Pokoje využívají nejen turisté, ale rovněž sportovci na soustředění a firmy pro školení zaměstnanců.

V Petrovích hospodaří firma ROJ – MK, s. r.o. manželů Petrusových. Firma čerpala tři dotace z Programu rozvoje venkova – na projekt „Stavba seníku – Petrovice“ to bylo 621 200 korun, na projekt „Oprava seníku – Petrovice“ činila podpora 202 800 korun a na „Zimní ustájení Jalovic Petrovice“ dosáhla dotace částky 1 493 750 korun. Farma obhospodařuje cca 800 hektarů ploch a je zde na 500 kusů masného skotu. Nový i opravený seník a hala pro ustájení jalovic na zimu jsou moderní a pěkně upravené. I tady přinesly investované peníze velký efekt.

Na závěr zavítali účastníci **do Základní školy v Petrovích**. Starosta obce Zdeněk Kutina společně s řídícím školy J. F. Teisterem prezentovali hned tři úspěšné projekty podpořené z Programu rozvoje venkova. Jednalo se o akce „Oprava vozovky, parkoviště, přístupu k budově školy a parkové úpravy – Petrovice“ s dotací téměř 900 000 Kč, „Výměna oken v ZŠ a MŠ Petrovice – I. etapa“ s dotací 565 246 Kč a „Oprava tělocvičny Základní školy“ s dotací 139 000 Kč.

Obou exkurzí se zúčastnili starostové, zemědělci, členové neziskových organizací a zástupci AZV. V průběhu exkurze dostali účastníci informace o Programu rozvoje venkova i o aktivitách Celostátní sítě pro venkov a prohlédli si fotografie úspěšně realizovaných projektů. Velký zájem o exkurze je podnětem pro přípravu podobných akcí i v nastávajícím období.

LEADER – možnosti po roce 2013

Odborný seminář pro partnery CSV v Olomouckém kraji

Místní akční skupina Šumperský venkov ve spolupráci s Krajskou agenturou pro zemědělství a venkov Olomoucký kraj a Spolkem pro obnovu venkova uspořádala pro partnery Celostátní sítě pro venkov v Olomouckém kraji ve dnech 6. a 7. listopadu odborný seminář.

Na téma **Výměna zkušeností s fungováním Celostátní sítě pro venkov** hovořila Ing. Kateřina Mračková (KAZV) a představila zejména příklady dobré praxe, přičemž vycházela ze zářijové exkurze na Slovensko, do Rakouska a Maďarska (viz Venkov č. 7, str. 11).

Výzva pro nepodpořené MAS – informaci přednesla Ing. Tereza Kadlecová (MZe). Opatření III. 4. 1 Získávání dovedností, animace a provádění je určené k získávání dovedností a zkušeností za účelem vytvoření aktivního místního partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem. Zadátelem o podporu může být obecně prospěšná společnost, občanské sdružení či zájmové sdružení právnických osob. Maximální výše dotace je 100% způsobilých výdajů, maximální výše výdajů, ze kterých je stanovena dotace, činí 500 000 Kč na žadatele. Alokace pro toto opatření je 28,4 mil. Kč. Přednášející upozornila na položky, které jsou uznatelné v rámci číselníku způsobilých výdajů a na limity v jednotlivých kódech způsobilých výdajů. Představila byla kritéria přijatelnosti a preferenční kritéria včetně výše bodového hodnocení. Na závěr byly prezentovány povinné a nepovinné přílohy.

Vyjednávání o novém programovacím období a standardizace MAS – příspěvek prezentoval Ing. František Winter (předseda NS MAS ČR). Byl představen vyjednávací tým NS MAS ČR a přítomní byli informováni o základních zásadách nového programového období 2014 – 2020. Byla podepsána memoranda „Venkov jako důstojné místo pro život“ a „Venkov jako místo pro rozvoj podnikání“. Dále byly představeny hlavní body podkladů ke standardizaci MAS, které budou využity odbornými pracovníky MZe jako základní materiál pro tvorbu vlastních standardů.

Administrace LEADER – příklady dobré a špatné praxe, časté chyby. Ing. Kateřina Benešová (RO SZIF Olomouc) zdůraznila, že se za léta fungování MAS podařilo odstranit řadu chyb, ovšem v současnosti je nutné dodržovat nová aktuální Pravidla. Dále poukázala na platný sankční systém, který se v současné době zpřísnil. Upozornila na skutečnost, že při technických změnách by následně podávaná změnová hlášení měla být registrována dříve než při podání Žádosti o proplacení. Důležitým bodem prezentace byly informace k projektům spolupráce („měkké projekty“), kde se podle nových Pravidel musí hlásit změny minimálně týden před konáním akce. Pokud se tak nestane, bude akce nezpůsobilá k proplacení.

LEADER v ČR ve srovnání s ostatními členskými zeměmi EU – příspěvek a srovnání přednesl Ing. Radim Sršeň, Ph. D. Porovnával počet MAS v rámci členských států, kdy se Česká republika umístila na 6. místě s počtem 112 MAS (nejvíce Polsko se 338 MAS, nejméně Slovensko se 29 MAS). Dalším srovnávacím indikátorem byl podíl prostředků pro osu IV LEADER. Česká republika vyčlenila pro LEADER podíl 5,8%, z toho 40% čerpá soukromý sektor a 60% veřejný sektor. Tendence by měly vést ke zvýšení čerpání v soukromém sektoru. Česká republika má asi 40 mezinárodních projektů, což je ve srovnání s Maďarskem, které jich má přes 300 velký nepoměr. Modely fungování MAS se liší v tom, zda MAS je či není zároveň platební a kontrolní agenturou. České MAS spadají do prvního modelu, kde platební agenturou je SZIF.

Tvorba místní rozvojové strategie byla námětem pro vystoupení Ing. Jiřího Krista, který představil účastníkům semináře „Metodiku tvorby obsahu integrované strategie (ISÚ)“ v působnosti místní akční skupi-

Prezentace Ing. Kateřiny Benešové z RO SZIF v Olomouci

ny. V úvodu uvedl slovníček pojmů a seznam použitých zkratk. Zdůrazněno bylo, že tvorba strategie se primárně řídí Článkem 29 Ustanovení společných nařízení Evropské unie.

MAS Šumperský venkov, organizaci pořádající seminář, představil manažer Ing. Radim Sršeň. Seznámil přítomné s fichemi MAS a uvedl výši čerpání alokace v jednotlivých výzvách. Potom představil projekty realizované soukromým i veřejným sektorem a neziskovou sférou. Zástupcem veřejného sektoru byl projekt obce Dolní Studénky – „Revitalizace veřejného prostranství v Obci Dolní Studénky“, soukromý sektor reprezentoval František Halaxa – „Zvýšení výrobní kapacity rodinného pivovaru Bravůr“ a neziskovou organizací bylo občanské sdružení s projektem „Film for people – KINO NA VSI – MOBILNÍ LETNÍ KINO PRO ŠUMPEŘSKÝ VENKOV“. V průběhu vstupu byly představeny i další projekty - například činnost Sněmu mládeže, pořádání pracovních snídaní a večerů pro starosty apod. Místní akční skupina Šumperský venkov získala i řadu dotací z krajského Programu obnovy venkova a podílí se na certifikaci regionálních produktů a služeb. MAS je dále pořadatelem festivalu mládežnických orchestrů, farmářských trhů a jarmarků, koncertů, táborů pro děti a sportovních akcí.

V programu semináře se představily také regionální značky a produkty z Olomouckého kraje. Regionální značka **Jeseníky – originální produkt** vznikla v roce 2010 s cílem podpory území Jesenicka. Tato značka garantuje zejména místní původ výrobku a vazbu na region Jeseníků, jeho kvalitu a šetrnost k životnímu prostředí. To vše ocení jak turisté, kteří si chtějí pořídit pravý a kvalitní suvenýr z Jeseníků, tak místní obyvatelé, kteří chtějí nákupem podpořit „svého“ místního výrobce. V letošním roce se připravuje v rámci značky certifikace zážitků. Regionální značka **Haná – regionální produkt** pokrývá území, které zaujímá 333 obcí. Bylo podepsáno memorandum o spolupráci pěti MAS v regionu, pěti výrobců, dvou sdružení a dvou institucí. Byla představena kritéria pro výrobce a prezentovány aktivity, které se uskutečnily v posledních letech, načež byly ukázány příklady certifikovaných produktů. Zástupci regionální značky **Moravská brána – regionální produkt** seznámili přítomné s územím, které značka zahrnuje a představili dosavadní aktivity, které v rámci značení proběhly (farmářské trhy, řemeslný jarmark) a na závěr byly představeny certifikované výrobky.

Účastníci v rámci setkání **absolvovali exkurzi** do Ruční papírny Velké Losiny a navštívili Rodinný pivovar Bravůr v Loučné nad Desnou, kde si prohlédli místa s úspěšně realizovanými projekty. V průběhu programu semináře dostali prostor pro představení svých organizací zástupci jednotlivých MAS Olomouckého kraje.

Dvoudenní seminář splnil očekávání a přinesl účastníkům řadu nových poznatků z činnosti partnerů Celostátní sítě pro venkov i z oblasti realizace projektů podpořených z Programu rozvoje venkova. Zejména ukázal na možnosti podpory venkova v připravovaném období.

Výměna zkušeností s čerpáním dotací z Programu rozvoje venkova

Za dlouhým názvem „Výměna zkušeností s čerpáním dotací z Programu rozvoje venkova a dalších zdrojů mezi Zlínským a Olomouckým krajem, problematika venkova, činnost Celostátní sítě pro venkov, aktivity místních akčních skupin v jednotlivých krajích a předpokládané směry vývoje“ se skrývá podnětný seminář, jehož pořadatelem bylo Ministerstvo zemědělství – Celostátní síť pro venkov a Krajská agentura pro zemědělství a venkov Zlínského kraje.

Semináře, který se konal 18. a 19. října na Rusavě v Hostýnských horách, se zúčastnilo 85 zástupců místních akčních skupin a obcí z obou krajů. Za přítomnosti představitelů Zlínského kraje, v čele s hejtnanem Stanislavem Mišákem seminář zahájili ředitel Krajské agentury pro zemědělství a venkov (KAZV) Zlínský kraj Ing. Stanislav Skála a Ing. Kateřina Mračková, ředitelka KAZV Olomoucký kraj. Setkání navázalo na loňský seminář v Přílenském Mlýnu v Olomouckém kraji a předložené setkání, které se konalo také na Rusavě. Po přivítání **starosta obce Rusava Bohumil Škarpich představil obec se 601 obyvateli na katastru 1205 ha. Jedná se o rekreační oblast, kde se nachází více jak 600 rekreačních objektů, řada hotelů a restaurací. Obec se může pochlubit např. sítí cyklostezek, pořádáním tradičního závodu horských kol „Rusavská padesátka“ a koupalištěm se solárním ohřevem vody. Starosta je také předsedou mikroregionu Podhostýnsko, ve kterém se v roce 1996 sdružilo celkem 15 obcí a mj. společně zpracovali „Územně energetickou koncepci“ s možností využívání obnovitelných zdrojů energie.**

Průřez Programem rozvoje venkova a dosavadní zkušenosti byl název přednášky Ing. Kateřiny Benešové ze Státního zemědělského intervenčního fondu. Hovořila o přímých platbách zemědělcům, o podmínkách 16. a 17. kola výzvy a rozdělení prostředků mezi jednotlivé osy. Zdůraznila podporu inovativních projektů a dále upozornila na problémy při realizaci tzv. měkkých projektů, týkající se pořádání seminářů a exkurzí. Zmínila se

o přípravě opatření III. 4. 1 – Osvojování, které by měly čerpat ty MAS, které dosud nezískaly podporu Leader.

Současné nebezpečí pro venkov, tak nazval své vystoupení Mgr. Eduard Kavala, předseda Spolku pro obnovu venkova ČR. Informoval o historii soutěže Vesnice roku, hodnotil stav venkovské architektury a její rozdíly u obcí v České kotlině a na Moravě. Kritizoval některé ministerské úředníky, kteří si vytváří svoje pravidla, a tím ubližují venkovu. Ohradil se proti tvrzení, že působení MAS může vést k demontáži demokracie na venkově a zmínil se o krátkozrakosti některých krajských vedení, která snižují finanční podporu krajských Programů obnovy venkova (POV). Venkovské obce musí stále bojovat s nedostatkem financí potřebných do školských zařízení, s rušením obchodů a pošt. Na téma **Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta ve Zlínském kraji** hovořila Bc. Milena Kovaříková, radní Zlínského kraje. Zdůraznila nutnost podpory projektů zabývajících se obnovou životního prostředí. Pro cílenou podporu těchto aktivit Zlínský kraj vypracoval dlouhodobou koncepci a její současnou aktualizaci uvolnil 100 tis. Kč. **Strategie rozvoje venkova Olomouckého kraje** bylo téma pro Ing. Martu Novotnou, která uvedla dotační program Olomouckého kraje pro venkov a plán aktivit na rok 2013. Prezentovala výčet podpor pro venkov z krajských dotačních titulů. Pro rok 2013 bylo rozhodnuto o snížení podpory na úroveň 30 milionů korun. Olomoucký kraj je partnerem Celostátní sítě pro venkov (CSV) a velmi dobře spolupracuje s KAZV Olomouc.

Strategie spolupráce při rozvoji venkova a úloha místních akčních skupin (MAS) byly námětem vystoupení, které přednesl Ing. Jiří Krist, zástupce Národní sítě MAS ČR. Začal představením nového pojetí druhého pilíře Společné zemědělské politiky EU a uvedl, že pro podnikání a rozvoj venkova byla slíbena alokace ve výši 35 % z celkového objemu příštího Programu rozvoje venkova. Do venkovských oblastí budou směřovat i podpory z ostatních evropských fondů, které budou moci využívat metodu LEADER. Ing. František Winter, předseda NS MAS ČR seznámil přítomné s výsledky vyjednávání a standardizace MAS.

Rozvoj venkova v evropském kontextu komentoval Ing. Jiří Vačkář, vrchní ředitel Ministerstva pro místní rozvoj (MMR). Příprava na čerpání evropských fondů v programovém období 2014+ je v plném proudu. Hlavní koordináční úlohu hraje v současné chvíli MMR, ačkoliv o změně koordináčního orgánu probíhají debaty. Na národní úrovni byl v dubnu 2012 předán vládě dokument s návrhem šesti operačních programů, do současné doby však tento materiál schválen nebyl, čímž se ČR dostala do značného skluzu.

Na společném setkání dále zazněla prezentace **Strategie rozvoje venkova Zlínského kraje a jeho implementace**, účastníci vyslechli přednášku o problémech zemědělství v moravských krajích a o erozi půdy, seznámili se s prezentací vítězů soutěže Vesnice roku, zejména nositelů „Zelené stuhy“, kteří se účastní Evropské soutěže Entente Florale. Miroslav Kovářík, ředitel Školy obnovy venkova a starosta obce Modrá představil výukový projekt „Živá voda“, o životě evropských sladkovodních ryb, který je svého druhu jediný v celé střední Evropě.

V samostatném bloku vystoupení se představily **Místní akční skupiny ze Zlínského kraje i z Olomouckého kraje**, které prezentovaly příklady dobré praxe ze své činnosti. K vidění byly ukázky projektů MAS Partnerství Moštěnka, MAS Podhostýnska a MAS Moravská cesta.

Všichni zúčastnění vysoce hodnotili program setkání a již se těší na obdobnou akci v příštím roce opět v Olomouckém kraji.

Vystoupení Ing. Jiřího Vačkáře z Ministerstva pro místní rozvoj

Pohled na účastníky semináře ze Zlínského a Olomouckého kraje

Zkušenosti ze tří krajů

- exkurze partnerů CSV z okresu Třebíč

Agentura pro zemědělství a venkov Třebíč v rámci akce Celostátní sítě pro venkov (CSV) ve spolupráci s Okresní agrární komorou Třebíč pořádala třídní exkurzi po Ústeckém, Královéhradeckém a Libereckém kraji. Akce byla nejenom praktickým setkáním partnerů CSV, ale také výměnou zkušeností a poznáním zajímavých projektů podpořených z Programu rozvoje venkova.

Den první

Na čtyřicet účastníků navštívilo akciovou společnost **Mžany (okres Hradec Králové)**, která hospodář na výměře 2000 ha, z toho je 140 ha trvalých travních porostů. Na orné půdě pěstují obiloviny, cukrovku a řepku, v živočišné výrobě se společnost orientuje na chov českého strakatého skotu. Ve třech farmách zde chovají asi 610 dojníc a ročně odchovávají asi 720 telat. Skot vyvážejí do Turecka, Uzbekistánu, Chorvatska, na Ukrajinu atd. V rámci Zemědělského dne ve spolupráci s MAS a okolními obcemi propagují regionální potraviny a různými projekty se snaží motivovat školní mládež k zájmu o zemědělství.

Další zastávkou bylo **Centrum rozvoje Česká Skalice (okres Náchod)**. Toto sdružení organizuje semináře, besedy a konference pro zástupce neziskových organizací, samosprávy, státní správy, pro podnikatele i svazky obcí. Zaměřují se na metody komunitní práce, budování partnerství, regionální rozvoj, Program obnovy venkova, ochranu kulturního a přírodního bohatství. Centrum je členem Oborové platformy ekologických nevládních organizací, Spolku pro obnovu venkova, Místní akční skupiny Mezi Úpou a Metují a Asociace veřejně prospěšných organizací. Z dlouhé řady jejich aktivit zaujal účastníky exkurze boj proti nevhodné a destruktivní technologii při chystaném průzkumu a následné těžbě břidlicového plynu. Též se hovořilo o výběru projektů a zapojení obcí a podnikatelské sféry do jejich realizace.

Poté účastníci prošli Babiččino údolí, navštívili národní kulturní památku, zámek v Ratibořicích a první den exkurze zakončili v Jičíně.

Den druhý

Exkurze pokračovala v Libereckém kraji návštěvou podniku **Style Bohemia v Zásadě (okres Jablonec nad Nisou)**, který vyrábí kvalitní destiláty, dárky a suvenýry. V provozu zaujal pečlivý způsob ošetření ovoce pro další zpracování, které musí být čisté, bez příměsí a zcela bez nahnílých plodů – závisí na tom kvalita konečného produktu – kvalitní slivovice, višňovice, hruškovice, meruňkovice, malinovice.

Agrární poradenské a informační centrum (APIC) Libereckého kraje slouží agrárnímu sektoru Libereckého kraje a jeho registrovaným účast-

níkům usnadňuje přístup ke kvalitním informacím. Nedílnou součástí jejich práce je poradenská služba. V rámci projektu Regionální potravina podporují ty nejlepší produkty v kraji, zejména střední a malé podniky, které nemají na vlastní propagaci dostatek prostředků.

V odpolední části byli účastníci seznámeni s několika projekty **MAS Podještědí (okres Liberec)** – rekonstrukcí hájenky na stáj pro koně se seníkem, třídicí uličkou pro dobytek, opravou povrchů komunikací v obci Chotyně, rekonstrukcí topení porodny prasnic, rekonstrukcí střechy kravína atd. Osobně navštívili realizovaný projekt – Dům jógy v Hlavici (podpora z PRV – osa IV LEADER, opatření III.1.3). Bývalá selská usedlost se skládá z několika nově zrekonstruovaných budov v atraktivní oblasti Podještědí. V areálu je nabízeno k ubytování 46 lůžek a zájemci mají možnost využít i kuchyň, jídelnu s krbem, dva sály na programy a cvičení, čajovnu s kachlovými kamny a saunu. Venku je k dispozici velký travnatý dvůr, pískoviště pro děti, ohniště a louka. Chovají zde koně a ovce. V pozdním odpolední navštívili účastníci **Chmelařský institut s. r. o. v Žatci (Ústecký kraj)**, který se zabývá komplexní vědeckovýzkumnou činností na úseku pěstování, sklizně a posklizňové úpravy chmele. Provádí šlechtění a množení českých odrůd chmele. Testování odrůd probíhá v pokusném minipivovárku. Řeší ekologizaci výroby a životního prostředí chmelařských oblastí, ochranu a kvalitu chmele. Aktivitu zahrnují poradenskou a školicí činnost pro podnikatele v oblasti chmelařství. Chmelařský institut poskytuje i další služby např. rozborů chmele, poradenství při pěstování chmele, školení strojníků česacích strojů a sušáren, ověřování receptur várek pív, testování nových účinných látek pesticidů v ochraně rostlin atd.

Den třetí

Třetí den byl věnován mimo jiné návštěvě jednoho z největších turistických lákadel zdejší oblasti – **Chmelařského muzea v Žatci**. Na ploše 4000 m² představuje vývoj chmelařství od raného středověku do současnosti. Jsou zde soustředěny doklady o pěstování chmele v českých zemích, vystaveny různé nástroje a stroje – lisy na chmel, sušárny a pece, nářadí, laboratorní přístroje, pivní nádoby atd. K shlédnutí byla i řada dokladů o tom, že se výrobci od středověku museli bránit nekvalitním napodobeninám. Chrást Chmele a Piva je poučný a zábavný komplex, který zaujme široké spektrum návštěvníků. Při společné besedě došlo k výměně zkušeností při údržbě památek a jejich financování.

Návštěva tří krajů umožnila partnerům Celostátní sítě pro venkov z trebičského okresu navázat mezi sebou bližší kontakty a vyměnit si vzájemné zkušenosti. Poznali řadu realizovaných projektů ve všech navštívených lokalitách a seznámili se s přístupy místních aktérů Sítě a s možnostmi čerpání podpory pro zemědělství a venkov.

Účastníci před chmelařským muzeem v Žatci

Dům jógy v Hlavici

Bramborářské dny

v Havlíčkově Brodě již po dvaadvacáté

Pod záštitou Celostátní sítě pro venkov přivítala Krajská agentura pro zemědělství a venkov Jihlava a Kraj Vysočina účastníky již XXII. ročníku Bramborářských dnů. Tuto akci tradičně pořádá Ústřední bramborářský svaz ČR (ÚSB ČR) spolu s Výzkumným ústavem bramborářským v Havlíčkově Brodě.

Již od 23. října 2012 probíhaly studentské odborné soutěže, kterých se zúčastnili zástupci středních odborných škol z celé republiky. Soutěž o „**Bramborovou pochoutku Vysočiny**“ organizovala Obchodní akademie a Hotelová škola Havlíčkův Brod. Její reprezentanti zvítězili ve všech kategoriích (bramborová polévka, zapečené brambory, bramborový moučník) a byli úspěšní i v soutěži družstev, kde získali pohár věnovaný ÚSB ČR. Soutěž o „**Bramborový květ Vysočiny**“ pořádala Česká zemědělská akademie v Humpolci a své vědomosti a dovednosti změřili studenti čtvrtých ročníků středních škol (test teoretických vědomostí i ověření praktických dovedností z oboru bramborářství). Celkovým vítězem soutěže se stal Jan Rosol ze Střední zemědělské školy v Benešově.

Výsledky studentských soutěží byly vyhlášeny na slavnostním **semináři „Brambory 2012,“** který se konal v pátek 26. října 2012 za účasti představitelů kraje, hostitelského města, zástupců Ministerstva zemědělství, Agrární komory ČR a členů Ústředního bramborářského svazu.

Vlastní setkání pěstitelů, zpracovatelů i výzkumníků však zahájila odborná konference na téma „Nová pravidla a zvyklosti obchodu s bramborami v Evropě,“ která se uskutečnila v Havlíčkově Brodě předchozí den. Hlavní

Pohled do sálu při slavnostním semináři „Brambory 2012“

referát přednesla Isabelle Cantou, FEDEPOM Paříž.

Vedle vystoupení hostů přednesl hlavní referát Ing. Miroslav Chlan, předseda ÚSB ČR.

Podle údajů za rok 2011 byly v České republice sklizeny brambory z 33 580 ha, celková produkce dosáhla 974 tisíc tun, což je průměrný výnos 29 t/ha. Jednalo se o nejvyšší dosažený výnos od roku 1989 (úroda roku 2012 je průměrná, výnos se pohybuje kolem 24 t/ha).

V průběhu semináře byla prezentována řada odborných příspěvků. Na téma „Pěstování brambor v roce 2012“ hovořil ředitel Výzkumného ústavu bramborářského (VÚB) v Havlíčkově Brodě, Ing. Jaroslav Cepl, CSc.

O průběžných výsledcích uznávacího řízení sadby brambor v roce 2012 referovala Ing. Barbora Dobiášová z Ústředního kontrolního a zkušebního úřadu zemědělského (ÚKZÚZ) v Brně a o aktuální fytokarantenní situaci v bramborářství přednášela Ing. Miroslava Táborská ze Státní rostlinářské správy v Praze. O vývoji cen brambor ze sklizně 2012 a situaci na domácím a zahraničním trhu referoval Ing. Milan Čížek, Ph. D. z Výzkumného ústavu bramborářského.

Seminář byl doplněn výstavou odrůd brambor, která byla spojena s ochutnávkou bramborových specialit. S velkým zájmem se

setkala nová publikace „Máme rádi brambory“, která nabízí řadu receptů (bližší informace naleznete na straně 5 tohoto čísla). V příslušném Kulturního domu Ostrov po celou dobu setkání fungovala poradenská služba odborníků VÚB a ÚKZÚZ. S velkým zájmem se setkala prezentace firem, zabezpečujících potřeby a služby pro pěstování a obchod s bramborami.

V rámci XXII. bramborářských dnů měli návštěvníci možnost navštívit společnou expozici a prezentaci Kraje Vysočina, Celostátní sítě pro venkov a Krajské agentury pro zemědělství a venkov, kde získali informace o aktuálních aktivitách CSV a mohli se seznámit s některými úspěšně realizovanými projekty PRV v daném regionu. Zájemci také měli možnost ochutnat místní produkty ve stánku regionálních potravin Kraje Vysočina.

Bramborářské dny v Havlíčkově Brodě mají svou tradici a jsou oblíbené i u místních obyvatel, kteří měli na Havlíčkově náměstí příležitost využít nabídku drobného prodeje konzumních a sadbových brambor, výrobků z brambor, ale také ovoce, zeleniny, květin, ryb a potřeb pro zemědělce a zahrádkáře. Bramborářské dny doplnila také soutěž ve škrábání brambor, výstava historických vozidel a vystoupení folklórních souborů.

Prezentační stánek šlechtitelské společnosti EUROPLANT

Společný stánek Kraje Vysočina, KAZV Jihlava a Celostátní sítě pro venkov

Inovace v zemědělství

Ve dnech 17. až 19. září 2012 se v prostorách Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze - Suchbátově konaly dvě úzce spjaté mezinárodní akce zaměřené na inovace v zemědělství a venkovské ekonomice.

První konference byla zaměřena na otázky inovací a konkurenceschopnosti zemědělského odvětví v EU a byla organizována Ústavem zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), jako součást oslav 100. výročí založení zemědělsko-ekonomického výzkumu v českých zemích. Na ni pak navazoval dvoudenní seminář Evropské asociace zemědělských ekonomů, jež byl dílem společné organizace České zemědělské univerzity a ÚZEI.

Seminář Agrární perspektivy představoval již 21. ročník a na rozdíl od předchozích let dominovali v účasti zahraniční účastníci, především ze země Evropské unie. Za Ministerstvo zemědělství ČR vystoupil **Ing. Pavel Sekáč**, vrchní ředitel Sekce přímých plateb a rozvoje venkova. Seminář byl tematicky podobný s Konferencí ke 100 letům zemědělsko-ekonomického výzkumu, v záběru však byl širší především **zahrnutím venkovské ekonomiky**. V odborných sekcích byly prezentovány současné výzkumné

a venkovské ekonomice

snahy v oblasti inovací v zemědělství a venkovském rozvoji. V plénu vystoupilo šest řečníků, významných osobností v oboru zemědělského výzkumu a inovací. **Prof. Julian Alston** (Kalifornská Univerzita v Davisu, USA), v současnosti nejužší kapacita v oblasti hodnocení dopadů zemědělského výzkumu, se zabýval prodlevou mezi objevením se nové inovace a jejím úplným zavedením do praxe a otázkou, jak tuto prodlevu zkracovat. **Prof. Janet Dwyer** věnovala pozornost potřebám inovací pro včasnou reakci na potřeby ochrany přírodních zdrojů a šetrného zacházení s životním prostředím obecně. **Pan Martin Scheele** z Generálního ředitelství pro zemědělství a venkovský rozvoj Evropské komise představil návrh Evropského inovačního partnerství pro zemědělskou produktivitu (EIP) a udržitelnost jako reakci Evropské komise na potřebu zohlednit stimulaci inovačních procesů v zemědělství a na venkově. **Prof. Gianluca Brunori** a podobně **Dr. Krijn Poppe** koncentrovali svoji pozornost na inovace jako systémovou záležitost, kde je řešení problému založeno na spolupráci praxe,

Prof. Jan Hron, děkan Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity

poradenství a výzkumu. Plenární sekce byly uzavřeny vynikající přednáškou **prof. Justuse Wesselera**, který se zaměřil na institucionální prostředí určující vývoj a aplikace „zelené“ biotechnologie v EU. Obě akce byly nepochybně významným příspěvkem do diskuse o směřování zemědělského výzkumu v Evropě a v ČR stejně jako fórem předání si zkušeností mezi výzkumníky z různých koutů světa. **Součástí byla i prezentace české značky kvality Klasa.**

Tomáš Ratinger,
Technologické centrum Akademie věd ČR

Evropská síť pro rozvoj venkova

Evropská síť pro rozvoj venkova zasedá ve svém užším složení, které představují zástupci národních sítí jednotlivých členských států, Evropské komise (generálního ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova) a sekretariátu Evropské sítě (tzv. Contact Point), pravidelně třikrát do roka.

Jednotlivá jednání se většinou konají v zajímavých venkovských regionech v jednotlivých členských státech. Tentokrát se všichni účastníci sešli ve dnech 18. a 19. října na Kypru. Program jednání se již tradičně rozdělil na dvě části.

První den jednání se účastníci zabývali přípravou nového programovacího období, odpolední blok se zaměřil na oblast publicity a propagačních kapacit. Zástupci z Contact Pointu představili výstupy Evropské fotosoutěže včetně možnosti realizovat výstavy oceněných fotografií v jednotlivých státech. Za Českou republiku bylo v rámci šesti soutěžních kategorií oceněno na prvních pěti místech šest fotografií. V současnosti se připravují v rámci aktivit CSV vhodné podmínky pro prezentaci oceněných fotografií. Zajímavá byla ukázka nově budované databáze prezentativních aktivit národních sítí, která bude

zasedala na Kypru

umožňovat efektivně sdílet příklady dobré praxe mezi členskými státy.

Druhý den probíhaly exkurze a první první zastávkou byla **přehrada Palekhori**. Kypr jako většina ostrovních států řeší velké problémy s pitnou vodou. Proto jsou na každém vhodném místě budovány přehrady. Dalším zastavením byly prostory **balírny ovoce a zeleniny ve vesnici Ori**. Tato balírna byla vybudována za finanční podpory programu rozvoje venkova a v zimních měsících slouží pro zpracování citrusů, v letních pro zpracování ovoce a zeleniny. Celá procedura je postavena na co nejrychlejšímu pohybu produktů ke konečným konzumentům, takže dochází k závozu zeleniny (citrusů) dvakrát denně a po zpracování, které většinou trvá cca 4 hodiny, je distribuována dále. Balírna je vlastněna přímo sdružením producentů.

Dalším cílem exkurze byl mikropodnik ve vesničce Agioi Vavatsinias pro **produkci místních tradičních specialit – nakládaného ovoce**. Příprava nakládaného ovoce je běžnou domácí činností kyperských žen. Majitelka začala své podnikání vařením pro příbuzné a známé v roce 1994. V současné době zaměstnává

Nabídka specialit z nakládaného ovoce ve vesničce Agioi Vavatsinias

v prostorách vybudovaných s podporou programu rozvoje venkova celkem 6 zaměstnanců a zpracovává výhradně produkty rodinné farmy bez použití přídavných látek. Další informace se můžete dočíst na stránkách kyperské obchodní komory:

<http://www.cyprusfoodndrinks.com/>
Exkurze dále pokračovala návštěvou Environmentálního vzdělávacího centra vybudovaného za podpory MAS Larnaca a byla zakončena prohlídkou samotného města Larnaca.

Ing. Zuzana Dvořáková,
Ministerstvo zemědělství

Grémium pro koncepční otázky a reformu Společné zemědělské politiky EU

Ministerstvo zemědělství zřídilo počátkem roku Grémium pro koncepční otázky a reformu Společné zemědělské a rybářské politiky, aby v rámci jedné platformy řešilo zásadní koncepční otázky resortu zemědělství.

Legislativní návrhy k reformě Společné zemědělské a rybářské politiky jsou již delší dobu nosným tématem diskusí v evropských institucích. Tyto **legislativní návrhy budou mít zásadní dopad** na budoucnost našeho zemědělsko-potravinářského a rybářského sektoru, proto bylo potřeba věnovat jim patřičnou pozornost rovněž na národní úrovni. Od ustavení Grémia se jeho členové pravidel-

ně setkávají a z jejich jednání vzešla již celá řada analytických a strategických materiálů. Jejich cílem je především aktivní prosazování zájmů českého zemědělství a rybářství v evropských institucích v rámci probíhajících politických jednání o reformě Společné zemědělské a rybářské politiky a rovněž příprava resortu na změny, které tato reforma přinese. Grémium v rámci svých zasedání **zohledňuje rovněž výstupy z jednání odborných skupin**, konaných v první polovině roku za účasti zástupců nevládních organizací, akademické sféry a zainteresovaných resortů. V dohledné době bude zahájeno druhé kolo diskusí v rámci platformy odborných skupin. Projednávání legislativního balíčku k budoucímu směřování Společné zemědělské a ry-

bářské politiky EU skončí nejdříve v průběhu roku 2013.

Grémium v návaznosti na přijaté závěry **informuje o klíčových otázkách vedení resortu** a prostřednictvím Kulatých stolů pořádaných ministrem zemědělství poskytuje nezbytnou zpětnou vazbu zainteresovaným nevládním organizacím.

Cílem činnosti Grémia je **dojednat podmínky poskytování dotací**, které co neefektivněji povedou ke konkurenceschopnosti našich zemědělců a potravinářů a k rozvoji českého venkova a krajiny.

Ing. Jaroslava Beneš Špalková,
Vrchní ředitelka Sekce vnějších vztahů MZe

Festival dokumentárních filmů

II. ročník mezinárodního festivalu dokumentárních filmů Life Sciences Film Festival (LSFF) se konal ve dnech 15. až 19. října 2012 v areálu České zemědělské univerzity (ČZU) v Praze – Suchbátově.

Festival byl tematicky zaměřen na kvalitu a bezpečnost potravin, na nové technologie i tradiční postupy při výrobě, na problematiku životního prostředí, šetrné technologie, na otázky ochrany půdy a další aktuální problémy spojené s oblastí zemědělství, potravinářství a venkova. ČZU je zaměřena především na výuku studentů a poskytuje prostory pro vědeckou činnost, říjnový festival však otevřel pomyslné brány do světa přírodních věd i dalším zájemcům, protože nabízené projekce filmů byly přístupné široké veřejnosti. Promítání bylo často spojeno s následnou diskusí, seminářem nebo přednáškou a tak měli zájemci další možnost seznámit se do hloubky se souvisejícími skutečnostmi k shlédnutému filmu.

Tematický záběr promítaných filmů byl opravdu široký. Na jednom filmovém nosiči byly zachyceny taje a mechanismy biologických a chemických procesů v buňce, jádře, v nukleových kyselinách a jiné filmové „kotouče“ skrývaly náměty zaměřené na les, zabíjačku, vinnou révu či problémy běžného života sedláka. Promítané dokumenty se zabývaly i otázkami soběstačnosti v potravinách, zdravou výživou, socioekonomickými problémy v rozvoji venkova či problematikou zemědělské vědy a výzkumu. Festival zkrátka ukázal širokou škálu zářků přírody i příběhů z faktického života a vybraná témata dokázal zpracovat a převést do srozumitelné řeči filmových obrazů.

Organizátoři byli velmi mile překvapeni velkým zájmem veřejnosti o promítané filmy i o navazující akce. Mezi účastníky bylo možno potkat celou řadu odborníků z praxe a zástupců z různých profesních svazů. Ministr zemědělství Petr Bendl v souvislosti s festivalem uvedl, že prostory ČZU celoročně nabízejí místo pro setkávání odborníků se začínajícími vědci a že prostory univerzity jsou velmi vhodnými pro výměnu a tříbení názorů a vzájemnou inspiraci všech zájemců o konkrétní řešenou problematiku. „Vítám proto, že se v rámci filmového festivalu otevřely prostory pro další návštěvníky, kteří mají zájem poznat, co se děje v přírodě a jak se vyrábějí potraviny. Letošní Life Sciences Film Festival tak přiblížil divákům mnohé zajímavé aktivity z oblasti přírodních věd“ prohlásil ministr.

Oceněné snímky LSFF 2012

Cena děkana Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů:

Symfonie půdy, režie Deborah Koons Garcia (USA)

Cena děkana Provozně ekonomické fakulty:

Jídlo s ručením omezeným, režie Lukáš Kokeš (ČR)

Cena děkana Technické fakulty:

Dnes v budoucnosti, režie Ivo Brachtl (Slovensko)

Cena děkana Fakulty lesnické a dřevařské:

Když odchází tatranský les, režie Pavol Kráľ (Slovensko)

Cena děkana Fakulty životního prostředí:

Invaze cizích druhů, režie Yin Jihui (Čína)

Cena ředitele Institutu tropů a subtropů:

Zelená poušť, režie Michal Gálik (Slovensko)

Cena studentské poroty:

Videoseriál Peklo na talíři, režie Martin Krušina (ČR)

CENA MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ

Botanika touhy, režie Michael Schwarz (USA)

CENA REKTORA ČZU

Skrytý život genů, režie Hervé Nisic (Francie)

Příjemné prožití
vánočních svátků
a mnoho úspěchů
v roce 2013

PF 2013

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

VENKOV - dvouměsíční informační periodikum
Programu rozvoje venkova
Číslo 8/2012
vychází 7. prosince 2012 v Praze

Vydává: **Ministerstvo zemědělství**
Těšnov 65/17, 117 05 Praha 1
IČO 000 /204 78
Evid. číslo MK ČR E 20 /386